

EKSISTENCIALIZEM

lat. **existentia** = bivanje, obstoj

Velike družbene in miselne spremembe se vzporedno preselijo v literaturo in filozofijo. Njuna medsebojna povezanost in soodvisnost se tako kaže tudi v filozofiji eksistencializma. Književnosti eksistencializma ni samo do estetskih ciljev, ampak do obravnave socialnih, filozofskih, moralnih in celo političnih problemov. **Eksistencializem** je torej filozofija kriznih obdobij: svet postane brez vrednot, prazen, nikogar ni, ki bi bdel nad človekom (npr. bog), človek se počuti odtujen od družbe in izgublja orientacijo v svetu. Eksistencialistični nauk začne prodirati v književnost v 19. stol. Začetek eksistencialistične književnosti označujeta francoska proza in dramatika, ki sta nastali v tridesetih letih 19. stol.

EKSISTENCIALIZISTIČNI NAUK: človek je svobodna EKSISTENCA, z ničemer ni vnaprej določen. Človek mora sam ustvariti svoje bistvo in to z DEJANJI. Dejanja človeka določijo + določijo njegovo bistvo.

Človek je individualno bitje s svojim posebnim individualnim bistvom.

KAJ JE SKUPNEGA VSEM EKSISTENCIALIZISTOM: vsi se sprašujejo o **BISTVU** človeka, **SMISLU** njegovega življenja in njegovi **USODI**.

IDEJA:

TUJOST

VRŽENOST V SVET: svet je nekaj IRACIONALNEGA = nerazumnega, človek je vržen v iracionalen, nerazumen svet, ki mu zato, ker ga ne pozna, postane **sovražen**. Človek je v takem svetu izgubljen.

EKSISTENCIALIZISTIČNA OBČUTJA/ TEME:

ABSURD

SVOBODA

TESNOBA: eno od glavnih občutij

NIČ

SMRT

GROZA

ODGOVORNOST: človek je ne mara, vedno se izgovarja, ne mara biti odgovoren, kriv; **POSKUŠA SE REŠITI ODGOVORNOSTI**; tako se odloči zaradi neke zunanje ideje.

KRIVDA (večna in neizbrisljiva)

PREDSTAVNIKI: **Kierkegaard, Heidegger, J.P. Sartre, A. Camus**: ateista

1. V književnost je iz filozofije prvi prodril danski religiozni mislec **Soren Kierkegaard** (1813 – 1855). Deloval je v 19. stoletju. Eksistencializem je povezoval z religijo oz. s krščanstvom.

KAJ PRAVI: »bog obstaja, vendar človek nikoli ne ve, kaj bo zahteval od njega. Človek ne pozna svojega bista, zakaj je na svetu. Zveza med bogom in človekom je tako delno pretrgana. Edina rešitev, da to bistvo ugotovimo, je brezpogojna vera v boga.

primer: Abraham + Izak: Abrahamu bog naroči, naj žrtvuje sina. Abraham se mora sam odločiti, ali bo sina žrtvoval. Bog se ne bo odločil.

2. V 20. stoletju razvije svoje mišljenje nemški filozof **Martin Heidegger** (1889 – 1976). Eksistencialistično vprašanje je zanj **SMRT** (npr. Tantadruj si želi smrti).

J. P. SARTRE:

... je bil vodilni francoski eksistencialist, pisatelj, filozof, kritik, esejist, politik ... Po vojni je postal svobodni pisatelj in ustanovitelj revije Moderni časi: glasila eksistencialistov.

(Rodil se je v Parizu; za svoje delo je prejel Nobelovo nagrado)

OSREDNJA DELA:

1. **NOVELE**: zbirka novel Zid

2. **ROMANI**: Gnus, trilogija romanov Pota svobode

3. **DRAMSKA BESEDILA**: Muhe, **Zaprta vrata**, Nepokopani mrtveci, Umazane roke, Oresteji

4. **ESEJI**: Eksistenca je tema humanizma

OSREDNJA TEMA NJEGOVE LITERATURE:

SVOBODA sodobnega človeka (v svetu brez Boga), njegova angažiranost, njegov strah + pogum, njegova krivda in odgovornost => temeljna **vprašanja človekove eksistence**. Njegovi liki iščejo resnico, smisel in upravičenost svojega bivanja.

»EKSISTENCA je pred ESENCO.«

ESENCA: je skupek lastnosti, ki jih ima človek = BISTVO človeka

Človek biva, se pojavlja v svetu in se šele nato definira. Človek bo takšen, kakršnega se bo naredil. Boga ni, da bi ga zasnoval. Človek samo je, takšen kakršnega se hoče narediti in je tisto, kar naredi iz sebe.

- ni determinizma, človek je svoboden

Izjava velja samo za človeka. Stvari človek ustvari. Najprej se spomni bista, nato pa stvari ustvarja.

ZAPRTA VRATA

Sartre: »Osebe so nosilke svojih dejanj!«

OBRAČUN z neodgovornostjo, nasiljem, oblastiželjnostjo, strahopetnostjo, izdajstvom.

1. UPORIZITVENI PROSTOR: ozek, vse se dogaja na enem kraju: v sobi s 3emi težkimi naslonjači + bronasti odlitek + nož (esenca pred eksistenco pri stvarih, obratno kot pri človeku; mogoče hoče s temi predmeti to prikazati); prostor je v slogu EMPIRA: težek, kraljevski slog (zanj značilni orli, levi, krona, zlata barva). **/RAZŽARJEN SALON PEKLA/**

2. TEMA: medsebojni odnosi

3. ZVRST: konverzijska, tezna in komorna drama

4. OSEBE: malo število likov: Garcin, Ines, Estelle

- **Garcin:** publicist; književnik; sadist, ki je mučil svojo ženo; pijanec; nemoralen cinik, ki ve, da peklu v sebi ne more uiti; ustreljen kot strahopeten dezertar

- **Ines:** poštna uradnica; je najbolj inteligentna; zapeljivka, lezbijka; tekunica jo zastrupi s plinom, muči svojo prijateljico

- **Estelle:** usodna, vase zagledana ženska, nimfomanka; poročena s starejšim bogatašem (zaradi bolnega brata), ki ga po šestih letih začne varati z ljubimcem; ko zanosi in rodi, dojenčka vrže z balkona; ljubimec vse vidi in si prestreli glavo; ona umre za pljučnico

5. DOGAJANJE: v salonu pekla se srečajo 3je mrtvi: Garcin, Ines in Estelle: premisliti morajo o svojem življenju + sprejeti kazen. Obsojeni so drug na drugega: razgaljajo svoje življenje in čakajo na sodbo.

6. NAČIN: analitični način

PEKEL: so drugi; v klasični obliki ne obstaja: ljudje ustvarjajo pekel drug drugemu.

KRIVDA + ODGOVORNOST: sta večni, ker ni nikjer možno dobiti odpuščanja =) človek ostane za zaprtimi vrati.

ZAPRTA VRATA: vrata se odpro, vendar ne pobegnejo, ker vedo, da pred KRIVDO ne morejo pobegniti; krivda ostaja večna.

GARCIN: hoče ženski prepričati, da ni strahopetec: v življenju se je hotel izkazati za jekleneža moža in sedaj hoče, da mu Ines verjame. To je njegova edina možnost, ker se v svetu nima več kaj dokazovati.

»Človek je to, kar sam hoče!« (Garcin)

»Dejanja dokazujejo, kaj je človek hotel!« (Ines)

TEZA VOLJE: pomembna so dejanja, ta človeka opredelijo.

ODGOVORNOST: ni prijetna, človek je ne mara, ne mara biti kriv; Garcin se IZGOVARJA: življenje je bilo »kao« prekratko (NI RES: imel je dovolj časa, bil je SVOBODEN).

DIALOG: sarkastičen: ljubosumje med ženskama, strupeno posmehovanje med vsemi =) pekel so drugi: človek preko svojih dejanj zadeva še ob druge eksistence in jim ustvarja pekel.

Osebe gledajo svoje življenje. Na začetku nočejo priznati, da so pravzaprav svobodno izbirale. Druga pred drugo se želijo prikazati junaško, a jim ne uspeva. Šele skozi roman se razkrijejo njihovi pravi jazi. Na koncu ostanejo same za zaprtimi vrati. Postanejo rezultat svojih DEJANJ. Drama je angažirana v tem smislu, da so osebe nosilke idej. Iz odlomka lahko razberemo glavne eksistenčne teze.

TO SI, KAR SI V ŽIVLJENJU POČEL.

ALBERT CAMUS (1913 – 1960)

FILOZOFIJA ABSURDA, ki temelji na eksistencializmu

- igral je v Sartrovi drami Zaprta vrata in sicer Garcina

Eksistencialisti na koncu zaključijo, da se za nesmiselnim svetom le skriva nekakšen smisel = **ABSOLUTUM***. Človeka vendarle čaka nek cilj, čeprav je svet nesmiseln. Na koncu v tej točki popustijo.

*ABSOLUTUM: lahko BOG, neka popolnost

Camus na to tezo eksistencialistov nikoli ne pristane. Sprejme IDEJO: svet je **ABSURDEN**, NESMISELN. Absurdnost sveta je nekaj dokončnega, nesmiselnega. Sveta se ne da popraviti, da bi postal smiseln.

ABSURD: je razkol med človekom in svetom. Človek in svet se med sabo ne ujemata: sta si nasprotna. Svet je iracionalen, nerazpoznaven, sovražen, nesmiseln. Človek pa hrepeni po SMISLU, po drugačnem svetu, po sreči in po tem, da bi bil svet UMNO urejen. To ni mogoče; svet je dokončno nesmiseln. Človekovo hrepenenje po takšnem drugačnem svetu e VEČNO.

Zakon svet je **SMRT**. Pravila sveta so **BREZUMNA NAKLJUČJA**. Človek se muči v tem svetu z **NEJASNOSTJO**. Da mora absurdni človek **VZTRAJATI** v takšnem svetu, kakršnem je, se mora s svetom **SOOČITI**. Človek se ne sme **VDATI** (čeprav je svet nesmiseln). To **VZTRAJANJE** je neke vrste **UPOR** zoper **ABSURD**.

»Smiselno je živeti, ko se upiraš ABSURDU!« (protestni pristanek na absurd; življenje je nesmiselno in v njem vztrajaš).

»MIT O SIZIFU«: človek je povezan z življenjem, kakor Sizif s skalo =) upor zoper absurd. Sizif je srečen, ker se UPIRA (SREČA = podobna UPORU).

EKSISTENCIALISTIČNE TEME: (še poleg vseh ostalih)

VZTRAJANJE
UPOR

CAMUS:

Rodil se je v Alžiriji (tudi roman se dogaja v Alžiriji). Bil je filozof, književnik. Sodeloval je v uporniškem gibanju v Franciji. Umre v slučajan/naključju. Njegova filozofija: ZAKON življenja je smrt; pravila življenja so nerazumljiva naključja.

PIŠE: - romane: Kuga, Tujec (1942 – moderni roman), Calligula

- eseje: Sizifov mit, Uporni človek

TUJEC

Camus z romanom utemelji filozofijo absurda. Meursault je poosebljena ideja.

- PRVO – OSEBNI ROMAN/MODERNI ROMAN:

personalni pripovedovalec: naseli se v pripovedno osebo: govori iz te osebe: pove, kaj oseba čuti, vidi, kar ta oseba ve ... NI SUBJEKTIVNIH KOMENTARJEV; prebliski: avtor sledi glavno osebo kot s kamero: cel roman je narejen skozi oči te osebe.

- ZUNANJA + NOTRANJA ZGRADBA:

ZUNANJA ZGRADBA:

POGLAVJA: 5 + 1 + 5 = 11 poglavij

1. poglavje: SMRT

6. poglavje: SMRT (umor, mati)

SMRT je ZAKON SVETA.

11. poglavje: SMRT (pričakovanje smrti)

NOTRANJA ZGRADBA:

OSEBE:

MEURSAULT: ne sprejme Boga, vere, ne joka (na pogrebu matere), se NE KESA

MARIJA: njegova ljubica; ne ve, ali jo ljubi

RAYMOND

- PROSTOR DOGAJANJA: Marengo, Alžir

- DOGAJALNI ČAS: 1. del: 2 tedna; 2. del: zdi se, kot da bi se čas ustavil =) več mesecev, mogoče eno leto

GLAVNA OSEBA: MEURSAULT = absurdni človek: POOSEBLJENA IDEJA

- NJEGOV ODNOS DO SVETA: je RAVNODUŠEN, BREZBRIŽEN, »MU JE VSEENO«

- NE OBČUTI, NE RAZMIŠLJA; ne mara ČUSTEV: svojih skorajda nima, čustev drugih ljudi ne more gledati.

- NE JOKA, ko mu umre mati

- VSEENO, kaj človek naredi: na koncu je vedno nekaj NEIZBEŽNEGA: SMRT, BOLEZEN

- SVETA ne razlaga, ne išče RAZLOGOV, VZROKOV za stvari

- SONCE/ SVETLOBA: ga razdraži, svet sprejema skozi čutne vtise: svetloba mu te čutnice vzdraži: počuti se, kot da ga bo razneslo: sonce udarja vanj kot kovinski dež in ustvarja NAPETOST.

- UBIJE ARABCA: umor brez razloga

- DRUGAČEN OD DRUGIH LJUDI

- NJEGOV ŽIVLJENJSKI ZAKON JE ABSURD!!!

ZGODBA: hiralnica, bedenje ob pokojnici, pogreb, razmerje z Marijo, prepir z Raymond + Arabci; 6. poglavje: naključni umor Arabca (5x ustrelji, 3x se vrne na plažo); Meursault v ječi, zasliševanje, sodni proces ... po burnem pogovoru z duhovnikom se zave ABSURDNOSTI SVETA.

Na koncu se Meursault zave ABSURDNOSTI sveta: s to filozofijo je vse življenje živel, čeprav se tega ni zavedal. Roman ima takšno notranjo zgradbo, da se Meursault postopoma prebujajo k ABSURDNOSTI.

DRAMATIKA ABSURDA / ANTIDRAMA / AVANTGARDISTIČNA DRAMA

Razvila se je po II. svetovni vojni in sicer po letu 1950.

PREDSTAVNIKA: SAMUEL BECKETT

E. IONESCO

Osnova je spoznanje, da je svet absurd. Ta dramatika ni podobna Sartrovi (filozofska) in je tudi nasprotje tradicionalni dramatici (dogajalni čas, kraj, smiselna zgodba: začetek, sredina, konec; elementi groteske). Združuje STRAH + GROZO ter na drugi strani SMEH. Drame posegajo v podzavest (ID). Meje med iracionalnim ter razumnim svetom so zabrisane. V dramah ni mogoče določiti časa in kraja dogajanja. Zgodba se s koncem vrača na začetek = KROŽNA CIKLIČNA DRAMATURGIJA. Dogodki se ponavljajo, med njimi ni vzročno – posledične zveze; dogajanje je fragmentarno. Osebe so dezorientirane v času in prostoru: ne poznamo jih; njihova identiteta je vprašljiva; različna imena; osebe pozabljajo. Govor oseb ni smiseln. Govorijo zato, da izpolnijo čas. Govorijo ena mimo druge

SAMUEL BECKETT (1906 – 1989)

Rodil se je v Dublinu na Irskem. Študiral je francoščino in italijanščino. Živel je v Parizu. Svoja dela je pisal v francoščini in angleščini. Za svoje delo je leta 1969 prejel Nobelovo nagrado.

>> MODERNA TRAGIČNA DRAMATIKA

>> TEMELJNA VPRAŠANJA O ČLOVEŠKEM BIVANJU, NJEGOVEM SMISLU + NESMISLU

!!ZELO PESIMISTIČEN

ČAKAJOČ GODOTA

ČAKAJOČ GODOTA je klasičen primer + začetek novega tipa dramatike (absurdne dramatike). Opazna je nova dramaturgija. T ne gradi več dramskega dogajanja kot zaokrožene posledice dogodkov, ki bistveno spremenijo življenje junakov. Obstajajo samo še zmeraj enaka stanja, ki se ponavljajo in ne kažejo napredovanja v končno razrešitev dramskega konflikta.

ENO STANJE; STANJE ABSURDNEGA ČLOVEKA; OPUŠČANJE VSAKEGA UPANJA NA MOŽNOST REŠITVE

- TEMELJNO RAZPOLOŽENJE: apatičen obup, ravnodušnost ...

>> MODERNA KONVERZACIJSKA IGRA: ... parodija klasične drame. Dialog je poln vsakdanjih tem. Pogovor je neobvezujoč, izvotljen, avtomatiziran, na robu molka, ne prehaja v dejanja, nima lastnega časa, nima subjektivnega izvora in zato nikogar ne označuje. Razkriva bedo človeka brez Boga, ki sicer nekaj čaka, čeprav ne ve, kaj bi s tistim.

Beckett opozarja na položaj človekove eksistence v MODERNEM, opustelem svetu. Ironično razgalja njegovo tesnobo, obup in absurdnost bivanja. Razkriva njegove starhove, muke in pričakovanja. Njegovi liki so osamljeni in komaj še životarijo ter čakajo v upanju, da se bosta plemenitost in človečnost vendarle spremenila. Govoričijo, si krajšajo čas, a besede so ločene od dejanj, so pomensko izpraznjene in se kar naprej ponavljajo.

- TRAJANJE (ni dramska prvina)

- TEMELJNA IDEJA: Človek je ujet v absurdno bivanje, iz katerega želi pobegniti, a rešitve ni.

- **LIKI:** imajo klovnovske poteze, spominjajo na cirkuške klovne; pogovor: obešnjaški humor (s tem se želi približati humorju, komičnosti, ... >> nad tem vedno prevlada MUČNA BREZIZHODNOST, OZRAČJE TESNOBE, OBUPA)

- **OSEBE:**

VLADIMIR (Didi)
ESTRAGON (Gogo)
POZZO
SREČKO
DEČEK

- **2 DEJANJI:** isti kraj + iste osebe

Dva čudaška potepuha, tragikomična Vladimir in Estragon, zama čakata odsotnega GODOTA*. Njuna izpraznjena konverzacija poudarja stanje ABSURDA in BREZIZHODNOSTI človekovega bivanja. Skrbi ju bližnja smrt (telo jima razpadata). S svojimi šalami le zbuja posmeh. Mimo prideta nenavadna Pozzo in Lucky. Srečko ničesar več ne pričakuje in hodi po svetu s težkim kovčkom polnim peska. Deček sporoči, da pride Godot naslednji dan.

V drugem dejanju se dogajanje ponovi. Potepuha še vedno čakata Godota > medtem drevo ozeleni, Pozzo oslebi in Srečko onemi. Po sporočilu, da zama čakata Godota, se hočeta obesiti, vendar se jima ne posreči. Obsojena sta na **ABSURDNO PONAVLJANJE VEČNO ISTEGA PRIČAKOVANJA**.

*GODOT: prispodoba/ metafora za BOGA, UPANJE, SMISEL

EUGENE IONESCO (1912 – 1993)

Soustvarja gledališče absurda: na gledališkem odru je treba prikazati svet, življenje in družbo tako, kot se kaže modernemu človeku.

BISTVO NJEGOVIH IGER: ironična, skoraj satirična obsodba modernega življenja v meščanski družbi Z Evrope. Opozarja na ABSURDNOST MODERNEGA SVETA, na izpraznjenost, odtujenost, stereotipnost odnosov in jezika.

METAFIZIČNI NIHILIZEM: nevera v obstoj višje resničnosti ali pa prepričanje, da je ni mogoče spoznati in je torej za človeka brez vrednosti.

PLEŠASTA PEVKA

- 11 PRIZOROV

ANTIDRAMA: je moderna dramska vrsta; zanika gledališko iluzijo, zavrača posnemanje in negira ustaljene človeške vrednote. **PRIKAZANI ČLOVEK** je izgubljen, odtujen, nezmožen komunikacije >> postane le še prezira vredna LUTKA. **DOGAJANJE** je nelogično, brez pravega dejanja in dogodkov, podrejeno naključju, ni več vzročnosti. ZGODBE in REPLIKE razpadajo. Junaki postajajo antijunaki, govorjenje govoričenje, polno asociacij, presenetljivih besednih iger. Prepletanje komičnega in tragičnega pogosto učinkuje groteskno.

BREZ PRAVEGA DOGAJANJA, DOGODKOV, NORMALNIH STANJ, ZNAČAJEV in KONČNE IDEJE

1. OKOLIŠČINE NASTANKA: okrog 1948 - 49

- avtor se uči angleščine /// igra nastane na podlagi bolj ali manj mehanične konverzacije v učbenikih tujih jezikov >> podlaga za nov tip dramatike ///

- Martin, Smith, Mary - povprečnost, splošnost

2. PRVOTNI NASLOVI: URA ANGLEŠČINE; BIG – BENSKE NORČIJE; naslov po pomoti

3. MOTIV: srečanje 2eh povprečnih meščanskih družin

4. TEMA: izpraznjeno življenje sodobne družbe + odtujenost

5. IDEJA:

- kritika sodobne meščanske družbe, okolja, družine ... + zavest, jezik (ne gre samo za socialne odnose med ljudmi).
- »tragedija govora« >> govorjenje v prazno
- rušenje racionalizma

6. DOGAJANJE: OSREDNJI PRIZOR: londonsko stanovanje povprečne meščanske družine Smith; obnašanje in govorjenje gospe in gospoda je nenavadno, nelogično, nesmiselno > **ABSURDNO**. podobno se obnašajo tudi druge osebe (Mary; gasilec; zakonca Martin, ki prideta na obisk). Situacije so absurdne; še zlasti v zadnjih prizorih se dialog spreminja v sosledje nesmiselnih stavkov, besed in nazadnje zlogov.

KNJIŽEVNOST NOB

V obdobju moderne do leta 1918 so bile poleg realizma in naturalizma v ospredju nova romantika, dekadenca in simbolizem. Po koncu moderne trajajo te smeri še naprej in imajo **PRECEJŠEN POMEN** v času **EKSPRESIONIZMA**.

1. NOVA ROMANTIKA: OBČUTJA !!!

PREDSTAVNIKI: Cankar, Kette, Murn

2. SOCIALNI REALIZEM (1930 - 1950): osrednja smer v tem času; angažiran za odpravo meščanske družbe in pripravo boljšega življenja v drugače organizirani družbi prihodnosti, **SOCIALIZMU**.

IDEJA: socializma + marksizem

- **UPODABLJA** življenje kmetov, delavcev, izobražencev v razmerah stare Avstro-Ogrske in Kraljevine Jugoslavije, kritično vladajoče meščanske sloje + poudarja **BOJ** za boljše življenje

- **OSEBE:** neheroične, obremenjene s splošnimi človeškimi potezami, hibami, zmotami, šibke, tragične, komične

- **POGOSTO** prikazovanje slovenskega družbenega življenja v **zvezi z nacionalnimi vprašanji**

PREDSTAVNIKI: Prežihov Voranc, Miško Kranjec, Anton Ingolič, France Bevk, Mile Klopčič, Ivo Gruden, Tone Seliškar, Ciril Kosmač, Branko Kreft, Juš in Ferdo Kozak

3. EKSPRESIONIZEM: izvira iz latinske besede **expressio** (iztis, izraz), po pomenu je nasproten impresionizmu. Smisel ekspresionizma je v tem, da duševnost s pomočjo znamenj iztiska iz sebe svojo notranjo podobo. Uporablja čutne podobe zunanjih predmetov (ne v običajni obliki), ki jih čustveno nasilno deformira (s pomočjo jezika).

EKSPRESIONISTI IZRAŽAJO: notranje napeta duševna stanja (s pomočjo krikov, klicev); s posebnimi, nasilnimi, nenaravnimi, besednimi oblikami + zvezami prikazujejo svet, ki ga dojema duša

- **NOTRANJE STISKE, RAZKLANOST, SKRAJNA OGROŽENOST** >> izhaja iz nezadovoljstva s svetom, družbo, stvarnostjo

- **ESTETIKA:** GRDO, PRENAPETO, NESKLADNO >> pogosto usmerjeno k GROTESKI

PREDSTAVNIKI: Edvard Kocbek, Srečko Kosovel; Ivan Pregelj, Slavko Grum

4. NOB:

PREDSTAVNIKI:

1. **STAREJŠA GENERACIJA:** Oton Župančič, Alojz Gradnik, Pavel Golia, Igo Gruden, Anton Vodnik, Tone Seliškar, Božo Vodušek, Edvard Kocbek
2. **MLAJŠA GENERACIJA:** Jože Udovič, Ivan Minatti, Peter Levec, Vida Brest, Cene Vyipotnik, Karel Destovnik Kajuh, Vladimir Pavšič = Matej Bor, France Balantič

PESNIŠTVO NOB: pesmi, ki so nastajale med drugo svetovno vojno + po koncu vojne. Nastajale so na partizanskem ozemlju, v okupiranih mestih in krajih ali v koncentracijskih taboriščih.

- **MOTIVI + TEME PESMI:** boj za svobodo, partizanski spopadi, sovražstvo do okupatorja, trpljenje in mučenje ujetnikov, talcev, taboriščnikov, usoda pregnancev, revolucija, pravičnejša družba, ljubezen ...

- **VRSTE PESMI:** revolucionarne budnice, bojne pesmi, razpoloženske, ljubezenske

- **OBLIKE PESMI:** elegije, balade, tercine, soneti

KAREL DESTOVNIK KAJUH (1922 – 1944)

Rojen v Šoštanju; padel star 22 let v Šentvidu blizu Šoštanja.

V pesmih jasno izraža svoja prepričanja in jih udejanja v revolucionarnem delovanju in je zato kljub smrti ostaja optimističen. Temeljno gibalno njegove revolucionarnosti je **VERA V BOLJŠI in PRAVIČNEJŠI SVET**. Nanj vplivajo slovenski pesniki in pisatelji (Kranjec, Seliškar, Klopčič) ter ruski avtorji (Majakovski, Blok). Z revolucionarno pesmijo je Kajuh pozival k UPORU, vzpodbujal neodločne in izražal vero v povojno pravično družbo.

TEME PESMI: mati, ljubezen, trpljenje in smrt, gestapovske ječe, upor, boj

OBLIKA PESMI: preprosta, brez artizma, to je pretirane skrbi za popolnost

PARTIZANSKE PESMI: IDEAL PARTIZANSKE LIRIKE: združitev osebne + časovne tematike, tako da se človeška individualnost kaže skozi socialno, vojno in revolucijsko perspektivo časa >> **LJUBEZENSKE** << Bosa pojdiv, dekle, obsorej : ljubezenski motiv je vključen v domovinsko snov

BOSA POJDIVA, DEKLE, OBSOREJ

- 5a pesem iz cikla LJUBEZENSKE

PRIMER PARTIZANSKE POEZIJE

MOTIVI:

- VOJNO-POLITIČNI OKVIR (poziv grobov, talcev)

- OKVIRNI MOTIV: ljubezen > lirski + čustveno odziven pomen

TEME: ljubezen, vojna, domovinska

IDEJA: ljubezen do domovin in dekleta

SLOG: preprost, obogaten s podobami rož, galebov in cvetočih dreves

>KONTRAST: temno – belo (vojna – ljubezen)

>NAGOVOR: Bosa pojdiva, dekle, obsorej

>STOPNJEVANJE: temni, pretemni

>OKRASNI PRIDEVKI

>PONAVLJANJA

KITICE: 3 štirivrstične

VERZ: 11 in 10 zložni

RITEM: daktil - UU - UU - UU -

RIME: prestopne + oklepajoče

OBLIKA: tradicionalna

Izpoveduje ljubezen v težkih okoliščinah

FRANCE BALANTIČ (1921 –1943)

Najprej pripada krogu mladih katoliški pesnikov (Dom in svet).

NJEGOVA POEZIJA: značilnosti RADIKALNE NOVE ROMANTIKE in DEKADENCE + vsebuje še sledove starejših simbolistov in ekspresionistov (Gradnik, Vodnik, Kocbek, Baudelaire, Rimbaud).

VSEBINA POEZIJE: erotika, lepota, poezija, religioznost, predsmrtna groza in obup, grešnost, odrešenje, zemlja, dom, rod, materinska ljubezen, socialna zavrnjenost ...

GLAVNI MOTIVI in TEME: naravne impresije, erotika doživljaja smrti, iskanje Boga

OBLIKA PESMI: štirivrstičnice, soneti, sonetni venci

ZASUTA USTA

OBLIKA: kratka, 2-kitična pesem

TEMA: SMRT: groza pred razpadom in kot tragična krivda do zemlje in rodu;; simbol za pesnikovo usodo; Smrt dojema pozitivno, v njej najde mir in spokojnost.

SLOG: na videz preprosta, redke teme, samo nekaj izrazitih metafor

1. KITICA: stvaren oris pokopališča; pozornost zbuja grobovi brez križev; poosebljena trta, ki izteza svoje ugasle roke k luči

2. KITICA: lirski subjekt se postavi v govorni položaj mrtveca, pokopanega na zapuščenem pokopališču

Groza pred smrtjo se spremeni v hvalnico zasutih ust.

KONTRAST: najprej stvama, naturalistična smrt >> potem skrivnostna, mistična

»pesem mogoče preroška napoved pesnikovove lastne smrti oz pokopa« >> SLUTNJA SMRTI.

VLADIMIR PAVŠIČ – MATEJ BOR (1913 –1993)

Pesni vojne, domoljubne in revolucionarne pesmi. Eden najvidnejših predstavnikov partizanske lirike.

>> Previharimo viharje

PESMI: prevladujejo heroične partizanske pesmi v ritmu koračnice + razpoloženske impresije partizanskega življenja

VRSTE: balade (dobijo epičnost)

TEME: ljubezenske (ozadje partizanski boj; tema ljubezni se prepleta s temo smrti)

KRI V PLAMENIH

- primer Borove narodnoosvobodilne poezije v njeni izrazito agitacijski (pridobivanje ljudi za politične cilje) in mobilizatorični vlogi.

- iz zbirke PREVIHARIMO VIHARJE

LIRSKI SUBJEKT se z moralno razviharjenim govorom obrača na sovražnike (imenuje jih gospodarji in barbari: fašistični osvajalci ne samo slovenskih, ampak vse Evrope).

SREČANJE

SODOBNA SLOVENSKA POEZIJA

1. GRADITELJSKA POEZIJA (1945 – 1949)

KOLEKTIVEN DUH

UPANJE V LEPŠO PRIHODNOST

AKTUALNA GESLA: mobilizacija množic za obnov + graditev domovine

POSAMEZNIK + SKUPNOST sta eno

LIRSKI SUBJEKT govori v imenu vseh enako mislečih

OBLIKE: tradicionalni vzorci (4vrstičnice, metrum, rimanje)

KRAKAR

CESTA MLADOSTI

TEMA: domovinska, delavska

IDEJA: gradnja objektov za prihodnost

ANGAŽIRANA PESEM > služi IDEJI

GRADITELJSKA MISELNOST: poziva v kolektivnem duhu >> SKUPINSKA DEJAVNOST

SLOG: patetičen

RITEM: urejen

IZBIRA VZPODBUDNE BESEDE

2. INTIMIZEM (1950)

... je tok v sodobni književnosti, ki poudarja NOTRANJA OBUČUTJA in RAZPOLOŽENJA POSAMEZNIKA v konfliktnem razmerju z zunanjo resničnostjo.

//Človek je razočaran nad svojo + zgodovinsko usodo; socializem ni tak, kot so si ga predstavljali

PESMI 4IH: Kovič, Menart, Zlobec, Pavček

+ Minatti

IZPOVEDUJEJO NOTRANJA (tragična) OBUČUTJA in RAZPOLOŽENJA

OBUČUTJA: razočaranje, melanholija, dvom, hrepenenje po lepem, izgubljenem otroštvu in ljubezni, konfliktnost, osamljenost

RAZKOL MED IDEALI in STVARNOSTJO

NASLANJAJO se na TOKOVE MODERNE oz. NOVE ROMANTIKE (impresionizem, simbolizem, ekspresionizem)

KOVIČ

BELA PRAVLJICA

prva pesem zbirke PESMI 4IH

»MANIFEST«

krajinska IMPRESIJA

proti poetiki graditeljske poezije

MINATTI

TEME: ljubezen, narava, družba, pesništvo

NEKOGA MORŠ IMETI RAD

PA BO POMLAD PRIŠLA

govori o razočaranju ob spoznanju, da se humanistični ideali po vojni niso uresničili; posamezniku ostaja hrepenenje po ljubezni + sreči

MENART

naslanja se na ROMANTIČNO + REALISTIČNO IZROČILO

TEME: večna človekova intimna vprašanja: ljubezen, mladost, življenje, smrt + aktualni družbeni pojavi (tudi s pridihom ironičnosti)

VERIZEM: realističen z banalnimi temami

KONZERVATIVNOST: tradicionalne oblike

JESENSKI DAN

prisposoba puste družbene stvarnosti

CELULOIDNI PAJAC

igriv + zabaven

CROQUIS

PAVČEK

TEME INTIMIZMA + kmečka tematika + vitalizem

SLOG: tradicionalne pesmi (na začetku)

PESEM

GLAGOLI + ŠE ENKRAT GLAGOLI

TEME: bivanjska v povezavi z domačo pokrajino + njegovim rodom + tragično izkušnjo (smrt sina)

PASIVNI + PESIMISTIČNI GLAGOLI: STATI (kljubovati udarcem), JOKATI (nikomur pokazati trpljenja), DAJATI (se razdajati)

3. POEZIJA ABSURDA + ODTUJENOSTI (EKSISTENCIALIZEM)

GOVOR: drugoosebni ali neosebni opis + pripoved

LIRSKI SUBJEKT IZGINJA

PODLAGA: EKSISTENCIALIZEM (svoboda posameznika)

bivanje = spopad z absurdom

v človeku (hkrati žrtev + dejavnik zla) se prepletajo nezavedni goni, zapovedi, norme, prepovedi

TEME: tesnoba, groza, ujetost, sovražno preganjanje, nemoč, dvom o smislu dejanja + ljubezni, brezizhodnost, iskanj, upor

IRONIJA, GROTESKNA POPAČENOST

SLOG: okrepijo se FANTASTIČNE PRVINE iz sveta arhaičnega mita, pravljice, legende, balade >> DEMONIČNA + SKRIVNOSTNA BITJA

OBLIKA: moderna; prilagojena vsebini

VERZ: svoboden

RITEM: blizu prozi

ZAJC

TEME: razmerja strahovlade + nasilja nad posameznikom, jalova smrt, razpadanje + BIVANJSKA TEMATIKA

ZNAČILNOSTI:

zaznamuje ga VOJNA

SLOG: novi ekspresionizem // REZEK + OSTER IZRAZ //

GROBE + GROZLJIVE PODOBE; TESNOBNO RAZPOLOŽENJE

PESNIŠKA SREDSTVA: paralelizem, svoboden verz, ritem podoben prozi

VELIKI ČRNI BIK

OSEBNA IZKUŠNJA VOJNE

MITOLOŠKA SIMBOLIKA

IDENTIFICIRANJE človeka z živalmi in rastlinami

PONAVLJANJA: močan zvočni, ritmični in pomenski učinek

METAFORIKA

ČRNI DEČEK

TEMATSKA USMERJENOST v področje tesnobe, nasilja in smrti + poskusi njihovega premagovanja s pesniškim dejanjem

ČLOVEK OSTAJA SAM, Z DRAMATIČNEM BOJEM V SEBI, notranje razpadanje ga privede do popolne samoodtujenosti

STRNIŠA

POD VPLIVOM EKSISTENCIALIZMA

UBRANA, TIHA, ZBRANA, MIRNA POEZIJA

OBLIKA: tradicionalna

ČLOVEK ni več središče poezije

VEČERNA PRAVLJICA

SPOMINJA NA LJUDSKO PESEM

RITMIČNA UREJENOST

TRADICIONALNOST: ASONANČNA GLASOVNA UJEMANJA + KITIČNA ČLENITEV

TEMATIKA: izraz tesnobnega doživljanja sveta, ki se zdi nedoumljiva skrivnost

PODLAGA: ZLO V ČLOVEKU, STRAH, TRPLJENJE, SMRT, BLAZNOST, OBSEDENOST

BISTVENA VLOGA: bogata domišljija nadrealističnih, simbolnih, mitoloških in literarnih podob

BREZOSEBNO SPOROČANJE

4. NEOAVANTGARDA

Makarovič, Fritz, Januš, Kravos, Šalamun

»kritična generacija«

- ne vidi spodbudnih možnosti
- moč; nasilje, ki človeka razčlovečuje
- odtujen SVET: pesnik se mu upira s tem, da ga zanika
- MODERNEJŠI IZRAZ: izogiba se razložljivi metaforiki + se približuje pomenski zaprtosti pesniške podobe

>> se STOPNJUJE:

- poskušajo uporabiti besedo na drug način + ji dodati nov pomen + jo razbremeniti ustaljenosti
- skušajo poiskati nove možnosti pesnjenja, ki bi se povsem razlikovalo od pesnjenja v preteklosti

MODERNIZEM

(Svetlana Makarovič)

»kritična generacija«

DUHOVNA PODLAGA: eksistencializem, ki stavi na svobodo posameznika, čeprav je svoboda blokirana z nihilistično voljo do moči. od tod izvira razcep med bitjo (esenco) in bivajočim (eksistenco) ter odtujenost. Subjekt je hkrati žrtev + dejavnik zla, uničenja in niča. V njem se spopadajo nezavedni goni, represivne družbene norme, zapovedi in prepovedi, vez med jazom in družbenim svetom ter jazom in metafizično transcendenco je pretrgana, bivanje pa je nenehno spopad z absurdom. najpogostejša tematika te nemimetične poezije so tesnoba, groza, ujetost, sovražno preganjanje, nemoč, dvom o smislu dejanja in ljubezni, brezizhodnost, na drugi strani pa upor s pesniško besedo oz. domišljijo. Pesniško sporočilo postane zadržano neenotno, literarni svet je razjeden z ironijo ali groteskno popačen. okrepijo se fantastične prvine iz sveta arhaičnega mita, pravljice, legende, balade (zlovešča, demonična, skrivnostna bitja), otroške ljudske pesmi, zagovora. Na drugi strani pa se pojavljajo postvarelost, nenaravnost, izvotljenost in kričeča banalnost. Nasilje in samorazkroj celovitega človeka se kaže tudi v notranji razcepljenosti in podvojitvi lirskega subjekta – oblika govora je drugoosebni »ti« ali neosebni opis in pripoved. Pesniki opuščajo tradicionalne lirske oblike in gojijo ritmično ekspresiven, na ljudsko pesem naslonjen ali prozaiziran prosti verz, sporočilo drobijo in drobce ohlapno povezujejo za sociativnimi preskoki, zamolki, variacijami, ki jih pogosto zapisujejo tako, da kršijo dogovorjeni pravopis. Slogovno te pesmi stopnjujejo simbolistične, ekspresionistične in nadrealistične težnje.

NEOAVANTGARDNA KONKRETNA in VIZUALNA POEZIJA

(sredi 60. let)

Raziskuje jezik kot zvočno in likovno snov.

LUDISTIČNA POEZIJA

Sproščeno se igra z besedami, besedili, žanri, oblikami in literarnimi konvencijami + idejami.

= ironično-parodična različica uresničitve ludizma:

Šalamun, Kravos, Januš

ŠALAMUN: tudi poezija, ki popisuje kaotično množico pojavov, stvari, dogodkov in stanj.

Kritično in ironično delujejo s samo navzočnostjo v besedilu, postopek montaže pa jih še bolj razgalja in potuje. Avantgardno razdiranje tradicionalnega pojma poezije in pesnikove vloge ter raziskovanje bistva pesniškega jezika in strukturiranosti besedila se iztečejo okrog leta 1975. Odmik napove že neorealistična poezija ERVINA FRITZA, usmerjena k stiskam, strahovom in radostim konkretnega, neizjemnega posameznika.

JANUŠ

ZAČETNO PESNIŠTVO: stilno realistično

NAMEN: satirično

TEMATIKA: banalna vsakdanjost

V 80. LETIH: refleksivna lirika + eksistencialne teme

Njegove pesmi do navidezno preproste, otroško naivne. V njih sledi prehodu iz TRADICIONALNEGA VAŠKEGA in KMETSKEGA življenja v MODERNO meščansko.

ZBIRKA **P(e)S(m)I**

- z IRONIJO in IGRIVIM humorjem prikaže razkroj arhaičnih vrednot: zemlje, narave, doma in materinščine, naroda, tradicionalne ljudske kulture in vere
- ČUSTEVNA ENOVITOST se nalomi, celosten opis ali zgodba se razkroji v fragmente, med katere vdirajo nemške besede in navedki tujih besedil
- trkajo in odbijajo se različne perspektive in nazori, svobodno spoznavanje se srečuje z dvomi in vprašanji, oboje pa se vse bolj povezuje z vračanjem v spomine in k prvobitnemu jeziku

ČE NE (prvotni naslov So mi rekli)

ironičen komentar pameti srednjega sloja

- sklicuje se na MIR, ZDRAVJE, ZADOVLJNOST, NOČE MOTITI, POVZDIGUJE BANALNOST in POVPREČNOST, ob tem pregleda, kako po tistem izumirajo posameznosti

prostor, v katerem se čutna resničnost preoblikuje v jezikovno in izrazi kot nekaj novega, neodvisno obstoječega

PTICE NOSIM V SEBI

- vsebuje razviden osebni pogled in repertoar prvinskih naravnih podob, ki izvirajo iz otroških izkušenj; sij spomina na izgubljenost prvotnosti se ohranja v nenavadnih asociativnih preskokih. Večplastnost sporočila podpira tudi zelo svobodna verzna oblika.

MAKAROVIČ

temačnejša razpoloženja v pesništvu

- sledenje motivom + tonom slovenskega ljudskega pesništva
- srečanje med arhaiskim svetom + modernim doživljanjem

ZBIRKA Somrak

- v znamenju INTIMISTIČNE IZPOVEDI
- domišljijso bogate, skoraj nadrealistično preoblikovane podobe iz naravnega sveta ponazarjajo otroško radoživost, pravljično imaginacijo, veselje in lepoto

ZBIRKA Kresna noč

- poezija potemni
- razklanost na grdo resničnost in lepo dušo zamenja spopad med dobrim in zlim v subjektovi notranjosti
- pesniško imaginacijo vodi grozljiva fantastika in groteskni spoj lepote in nežnosti z zavrtno uničevalnostjo

ZBIRKA Vojskin čas

ODŠTEVANKA

na videz otroško igriva pesem

- repertoar vzorcev ljudskega izročila se razširja na uspavanko, izštevanko, litanijo, legendo, idr.

Med besedili o vsesplošni katastrofi (njena znamenja so suženjsko delo, ogroženost življenja, obsedenost z napredkom, neodgovorne hudobije, nadzorovanje in red) je tudi osebna izpoved umika in samoto. Samota presega osamljenost in postaja pozitivna kvaliteta, ki jo bo pesnica pozneje imenovala samost.

ZBIRKA Pelin žena

POROKA

- nadaljuje se pretresljiva pomenljivost večnih tem in motivov iz ljudske ljubezenske pesmi, zlasti balade. Pesnica jih ustvarjalno preoblikuje, s čimer sproža prepoznavanje starožitnega, s prvinsko izkušnjo potrjenega izražanja temeljnih življenjskih situacij, razmerij in čustev, hkrati pa omogoča zaznavanje potujitve oz. odmika od prvotnega vzorca. Vse pesmi odlikuje nazorna konkretnost, ki krepi njihovo izrazno moč.

KRIZANTEMA NA KLAVIRJU

šanson: z duhovitimi in posmehljivimi motivi družinske vzgoje, družbenimi normami in prisilo, družabnostjo in izgubljenostjo posebnih in obrobnežev

MADEMOISELLE ADELA

ROMANCA O ŽABAH

temelji na pravljičnem motivu, ki ga pesnica preoblikuje v humorno zgodbo o mladostnih iluzijah deklet.

FRITZ

vseskozi KOMUNIKATIVNO + popularno pesništvo z elementi HUMORJA, IRONIJE in SATIRE

RIME NA i

- pesem kaže temeljne značilnosti njegove poezije

TJA ČEZ

ŠALAMUN

glavni pesnik domače (NEO)AVANTGARDE 60. let
avantgardistična novost + provokativnost se razgubita pri njem >> postane »modernistični« klasik

VPLIVI:

- začetna evropska avantgarda npr. dadaizem, nadrealizem
- T.S.Eliot z imaginizmom

ŠOKANTNOST, PROVOKACIJA, DRZNOST, PRESENEČENJE, SVEŽE in SPROŠČENO BESEDIŠČE
Poezija in življenje se zbližujeta in povezujeta. 0

- >> ludizem (Namen pelerin)
- >> popartizm (ready made = ponatis odlomkov iz časnika)
- >> banalna stvarnost s preskoki v nadrealizem
- >> katalogizem (hladna registracija stvarnosti brez vrednostnih razvrstitev: vse spravljeno na isto raven)
- >> reizem (literarna usmerjenost, ki kaže postvarelost sveta)
- >> lingvizem

PRELOM s TRADICIJO: opazen po formalno-estetski in po idejni strani >> NOVA TRADICIJA

ŠALAMUNOVO IZHODIŠČE: RAZBITI SVET: svet je razpad sveta/vendar kaj zdaj in kakšne bodo posledice.

= sprejema kruti svet kot REALNO DEJSTVO

Človek mora biti v tem in takem svetu močan in odporen (Moj svet bo ostrih robov. / Krut in večn.).

= ima izrazit smisel za PARODIJO, IRONIJO in HUMOR

= vzoren predstavnik urbanega in kozmopolitskega pesništva (pr. uporablja besedišča drugih jezikov, zlasti angleščine).

= RAZPOLOŽENJA: od župančičevega voluntarizma in vitalizma do voduškovega dezilozionizma, od intelektualistične skepse do zagnanega navdušenja nad sabo in svetom

= povezovanje + prepletanje, TRADICIJE in MODERNIZMA/AVANTGARDIZMA

NJEGOVA POEZIJA:

sproščeno inovativna

tematsko in jezikovno brezbrizna

odprto sprejemljiva za totaliteto bivanjskih, umetnostnih, duhovnih in jezikovnih izkušenj

DELUJE slovensko, svetovljansko in univerzalno zanimivo.

njegov **SUBJEKT**: groteskna pošast, izdelana iz odurnih odpadkov in blindirana s spajkanim železjem, z voljo, da bi preživel in slovensko »zamorjenost« preobrnil v prednost.

S tem je razdril središčni položaj človeka v celoti sveta in stvarnem priznal samozadostnost (reizem), ustvarjalca je razvezal družbene odgovornosti in mu podelil absolutno svobodo v imaginarnem svetu. Naveličan utrudljive razdiralnosti se je zatekel v igro (ludizem), v kateri se naključno, brez vnaprejšnje hierarhije stikajo in trkajo raznorodni fragmenti, ter v parodično raziskavo jezika (lingvizem).

zbirka POKER

= energičen obračun z dediščino tradicije

- utrujen jezik filozofije, religije, zgodovine, znanosti, estetike in lirskih čustev
- veliko IRONIČNIH, PARODIČNIH + KRITIČNIH pesmi, ki razgrajujejo tradicionalno pojmovanje erotične ljubezni, narave, morale, političnih idej in umetnostnih idealov, sistemov za omejevanje posameznikove svobode in sreče.
- PESNIKOV NAČIN: lahko igriv, mladostno objesten, duhovit, z nesmiselnim dokazovanjem + ponazarjanjem. Ne zanima ga samo sveže videnje sveta, ampak tudi jezik kot mreža pomenljivih znamenj, s katerimi razumemo svet. Obvladovati svet in človeka namreč pomeni obvladati jezik.

GOBICE

zbirka PRAZNIK

- zrcaljenje sproščene dinamike kontinenta (Amerike)
- ustvarjalna sreča v pistoljski koloniji
- navdušenje nad prijateljstvom, ljubeznijo, lepoto najdrobnejših stvari in zaupanje v urejenost sveta

HIMNA SVETOVNE ODGOVORNOSTI

= MANIFEST za novo odprtost, ki je v ZDA vladala med pesniki, mladimi v mirovniškem gibanju ter v hipijevskih skupinah, ki so jih družili svoboden način življenja, tolerantno mišljenje, nezavrt spolnost in popularna glasba. Taka sproščenost naj bi se razširila na ves svet.

zbirka SOKOL

= nenehno se vrača k jeziku + bistvu pesniške eksistence

POEZIJA = skrajno odgovorno dejanje, ki osvežuje s klišeji in stereotipi omtvičeni jezik in širi meje sveta, zato zahteva popolno predanost poklicu, tudi takrat, kadar uživanje zamenjajo trpljenje, zunanji pritiski ali izmučenost od uničujoče strasti (strašnega demona) poezije.

BESEDA

- na najbolj zgoščen način je izražena vera v moč besede, ne samo zato, ker nastaja v položaju zrušene vere v metafizično transcenco, ampak tudi iz izkušnje večjezičnosti in bivanja v tujini.

zbirka GLAS

KIT, KIT, BODI SAM

= na nenavaden način izražena odprtost in občutljivost za druga bitja in stvari >> stalnica Šalamunove poezije.

V začetnik zbirkah se kaže v dolgih seznamih nepovezanih reči, rastlin, živali, ljudi, pojavov, ki jih pesnik z imenovanjem ljubeznivo sprejema vase, s čimer zabriše mejo med osebo in svetom zunaj nje. Ko se istosveti z vsem imenovanim, se kot posameznik odpira in razblijna, hkrati pa raste v bolj človeško bitje, s širšo zavestjo in bogatejšim jezikom, kajti pesnik obstaja samo v vsem zapisanem.

KRAVOS

bližje TRADICIJI kot modernizmu

= poezija je regionalna v žlahtnem pomenu besede >> vezana na Primorsko, kraško naravo in morje, na značaj pokončnih, zvestih in veselih ljudi.

= s suverenim humorjem, skepsa, ironijo – usmerjeno v pesniški subjekt sam – se loteva resnih tem, kot so bivanjska negotovost, manjšinska tesnoba in erotika, a jim na ta način odvzema uničujočo težo. Igra ne preraste v edino ustvarjalno načelo, saj se dogaja v pomenski in oblikovni povezanosti z lirsko tradicijo in željo po neposredni razumljivosti. Igra ostaja podlaga za relativizacijo absolutnih meril, satirično razgaljanje, sarkastično sprostitev in veseljaško čutnost. Pesmi so slogovno raznovrstne, od nižje pogovornega do obredno vzvišenega jezika in od verističnih opisov do pravljlično fantastičnih motivov. v pripovednih ciklih, ki črpajo iz arhaičnih mitov, obredov in simbolov, se za eksotičnimi imeni in prizorišči skriva univerzalni vzorec usode in moralne skupnosti.

ZAMEJSKA ŽALOSTNA

= antologijski primer Kravosove ironične satire, prvič objavljene v zbirki Tretje oko. Jedek posmeh je usmerjen v odnos, ki ga imajo zamejski Slovenci do samih sebe, in v odnos matične Slovenije do zamejcev. Ta odnos se občutno razlikuje od tradicionalnega tamnja ali bojevitihi pozivov. zh